

ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОТЕЗУВАННЯ В УКРАЇНІ

*Гераймчук М. Д., д.т.н., професор, зав. кафедри (каф. ПБ КПІ ім. Ігоря Сікорського);
Хазанович Ю. Ю., студ. (гр. ПМ-81мн, ПБФ КПІ ім. Ігоря Сікорського)*

Анотація. Людина в наслідок травми на виробництві або під час антитерористичної операції втратила кінцівку/-ки, через що зменшились її функціональні можливості або взагалі вона втратила можливість піклуватись про себе сама. Допускаємо ситуацію, людину, що втратила кінцівку/-ки, забезпечили протезами, які функціонально ідентичні кінцівкам рук та ніг. Людина вже не має функціональних обмежень, може піклуватись про себе сама. Чи матиме вона проблеми із влаштуванням на роботу та адаптацією в суспільстві? Чи залишиться вона особою із інвалідністю із точки зору чинного законодавства?

Ключові слова: протез, особа з інвалідністю, законодавство, кінцівка, функціональні можливості.

Abstract. A person as a result of an injury at work or during an antiterrorist operation lost a limb/-s, through which its functionality decreased or in General it lost the ability to take care of itself. We assume the situation, a person who lost a limb/-s, provided prostheses that are functionally identical to the limbs of the hands and feet. People no longer have functional limitations, they can take care of themselves. Will it have problems with finding a job and integrating into society? Will she remain a person with a disability in terms of current legislation?

Keywords: prosthesis, a person with a disability, legislation, ending, functionality.

Вступ. Питання щодо протезування є актуальним, оскільки кожна людина бажає жити повноцінним життям. Проте перед щасливим життям постають наступні фактори:

– вартість протезування – у більшості випадків є недоступною для пересічного мешканця [1], якщо мова йде про учасників антитерористичної операції, їх забезпеченням займається держава [2], у інших випадках людина повинна сама про себе подбати.

– система керування [4] – яка була розроблена у минулому столітті (стосується протезування верхніх кінцівок). Саме тому протези рук не набули широкого застосування.

Аналіз стану питання. Актуальність даного питання також обумовлена тим, що за весь час проведення антитерористичної операції (АТО) та операції об'єднаних сил (ООС) станом на 1 січня 2019 року було поранено майже 355 тисяч чоловік. [8] Більше половини з них мають серйозні поранення кінцівок та потребують протезування.

Мета роботи: дослідити сучасні проблеми та особливості протезування людей в Україні; складності й перспективи реабілітації та адаптації осіб з вадами на законодавчому рівні.

Методики, матеріали і результати досліджень.

В Україні 12 протезних підприємств які за державний рахунок забезпечують людей з обмеженими можливостями. Сьогодні створюються приватні підприємства на яких застосовуються новітні технології вироблення протезів, які повністю відповідають фізіологічним особливостям кожної травмованої людини.

Засоби реабілітації

Протез належить до технічних та інших засобів реабілітації, а якщо конкретніше, повний список включає наступне:

- протезні вироби (включаючи протезно-ортопедичні вироби (ортези, протези), ортопедичне взуття);
- засоби для пересування (крісла колісні);
- спеціальні засоби для самообслуговування та догляду, допоміжні засоби для особистого догляду та захисту: наколінники, налокітники, рукавиці на протез, чохли для кукс верхніх та нижніх кінцівок, вкладиші із силіконової або селевої композиції для кукс верхніх та нижніх кінцівок, подушки протипролежневі та інші;
- допоміжні засоби для особистої гігієни: крісла-стілець, сидіння на унітаз, сидіння-надставки на унітаз, щипці для туалетного паперу, стілець, табурети, сидіння для ванни та душу, східці, підставки для ванни, умивальники);
- допоміжні засоби для особистої рухомості, переміщення та підйому (палиці, милиці, ходунки, поручні);
- меблі та оснащення (столи, меблі для сидіння, ліжка, матраци протипролежневі, перила та поручні, брусся, опори) [2].

До того ж існує психологічний фактор, людина, у відсутності психологічної реабілітації, підтримки сім'ї, друзів, громадської спільноти, держави може опустити руки та змиритись із статусом згідно чинного законодавства «особа з інвалідністю».

За чинним законодавством особа з інвалідністю є особа із стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності [5].

В даній статті розглядається відсутність кінцівки/-ок, тобто зниження працездатності, рухливості або навіть неможливість самостійно пересуватись без сторонньої допомоги.

Розглядаючи функціональну особливість протезів нижніх кінцівок, слід врахувати, що вони є конструктивно простіші у порівнянні із протезами верхніх кінцівок, оскільки головною функцією перших – є забезпечити самостійне пересування людини. Досягти цього дозволяє тренування та адаптація до протезів нижніх кінцівок.

В той час як протези рук мають забезпечити людині можливості тримати, підіймати предмет, силу стискання, точність руху, тощо [3], тому вирішення потребують наступні задачі:

- керування протезом [6] – наявність відповідного блоку електроніки у протезі, який здатний зчитувати імпульси, які відправляє мозок, в деякому розумінні – керування подумки;
- адаптація, методика тренування у керуванні протезом;
- забезпечення рухливості протезу, що максимально є наближеним до людської кінцівки;
- контроль сили стискання об'єкта протезом та вантажопідйомність;
- наявність сенсорів для відчуття об'єкта;
- загальна міцність протезу та його довговічність у повсякденному використанні;
- захист від поту, пилу, води та агресивного середовища загалом;
- обслуговування та ремонт.

У випадку, коли всі поставлені задачі вирішені, людина із протезом верхніх кінцівок не має функціональних проблем бажає влаштуватись на роботу або зайняти своє місце у суспільстві. Чи матиме вона із цим труднощі?

Постає питання: «Із точки зору законодавства України така людина залишиться особою з інвалідністю чи ні?»

З огляду на закону [7] людина, яка звертається для встановлення інвалідності, але не може прибути на огляд або переогляд за станом здоров'я згідно із висновком лікарсько-консультативної комісії, огляд або переогляд проводиться у нього вдома.

Якщо мова йде про інвалідність, встановленої в результаті незворотних порушень (зокрема, ампутації кінцівок або їх частин), група інвалідності встановлюється без зазначення строку повторного огляду. Людина з інвалідністю після виходу на пенсію також не повинна буде приходити на огляд. Іншими словами - безстроково.

Тобто у випадку відновлення функціональних можливостей за допомогою протезів людина з точки зору законодавства все ж залишиться особою з інвалідністю.

Висновки. Якщо мова йде про працевлаштування, то тяжко знайти роботу, якщо просто контужений [9], з відсутністю кінцівки завдання стає тяжчим. Із визначення особи з інвалідністю стає зрозумілим: або людина має ступінь інвалідності або ні.

Вартість протезів в більшості випадків є не доступною для пересічного мешканця, також враховуючи, що може не бути стабільного доходу для накопичення на протез, що тільки унеможливує його покупку.

Технології керування протезом були розроблені у минулому столітті. Проте є нові технології, які забезпечують роботу протезом наявністю відповідного блоку електроніки у протезі, який здатний зчитувати імпульси, які відправляє мозок, в деякому розумінні керування подумки.

Науковий керівник: Землянська О. В., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Література

1. Протези кінцівок в Україні – Режим доступу: – <https://prom.ua/ua/Protezy-konechnostej>.
2. Закон України про «Особливості протезування учасників АТО» (офіц. текст: за станом на 17 грудня 2014 р.) / Верховна Рада України – Режим доступу: – <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0030697-14>.
3. Зачем человеку руки – Режим доступу: – <http://vashbebek.ru/zachem-cheloveku-ruki/>.
4. Бионический протез руки теперь способен выполнять мысленные указания владельца – Режим доступу: – <https://habr.com/ru/post/397861/>.
5. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні – Режим доступу: – <https://zakon.help/law/875-XII/>.
6. Нидерландец получил съёмный протез руки, управляемый силой мысли – Режим доступу: – <https://itc.ua/news/niderlandets-poluchil-syomnyi-protez-ruki-upravlyaemyiy-siloy-myisli/>.
7. Порошенко подписал закон, предусматривающий изменение правил назначения инвалидности – Режим доступу: – https://censor.net.ua/news/3059600/poroshenko_podpisal_zakon_predusmatrivayusc_hiyi_izmenenie_pravil_naznacheniya_invalidnosti.
8. В Украине обновили данные о количестве участников боевых действий – Режим доступу: – <https://ru.slovoidilo.ua/2019/01/08/novost/obshhestvo/ukraine-obnovili-dannye-kolichestve-uchastnikov-boevykh-dejstvij>.
9. З якими проблемами стикаються учасники АТО після повернення до мирного життя / К. Гончарова – Режим доступу: – <https://styler.rbc.ua/ukr/zhizn/-u-rebyat-ruk-nog-nashli-sebya-zhizni-otkrovennye-1508922150.html>.